

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS
TERMINOLOĢIJAS KOMISIJA

TERMINOLOĢIJAS
JAUNUMI

2008

14

RĪGA

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS
TERMINOLOĢIJAS KOMISIJA

TERMINOLOĢIJAS JAUNUMI

2008

14

- *Komisijas lēmumi*
- *Nozaru terminu saraksti*
- *Konsultācijas*
- *Pa publicētā pēdām*
- *Ziņas*

RĪGA

ISSN 1691-0133

Izdevums sagatavots un nācis klajā
ar Valsts valodas aģentūras
finansiālu atbalstu

“Terminoloģijas Jaunumu” 14. numurs ir 2002. gadā ar Valsts valodas komisijas un Latvijas Zinātņu akadēmijas atbalstu aizsākto LZA Terminoloģijas komisijas (TK) izdevumu sērijas turpinājums. Tas paredzēts LZA TK pieņemto lēmumu un konsultatīvo ieteikumu operatīvai ieviešanai oficiālā valodas lietojuma praksē, lai sekmētu vienotas, latviešu literārās valodas normām un latviešu valodas attīstības mērķiem atbilstošas latviešu valodas nozaru terminoloģijas veidošanu, izteiksmes skaidrību un nepārprotamību, ievērojot LZA TK darbības juridisko pamatu, kas noteikts Valsts valodas likuma 22. pantā un tā īstenošanai pieņemtajos LR Ministru kabineta noteikumos.

Atbildīgā par izdevumu *Valentīna Skujiņa*

© LZA Terminoloģijas komisija, 2008
© Valsts valodas aģentūra, 2008

*Cik stipra būs mūsu valoda,
tik stipri būsīm mēs paši.
Juris Alunāns*

PRIEKŠVĀRDS

Informatīvi izglītojošā izdevuma “Terminoloģijas Jaunumi” (“TJ”) 14. numurs iznāk, turpinot LZA Terminoloģijas komisijas (TK) lēmumu un konsultāciju ieteikumu publicēšanu, lai sekmētu vienotas, oficiālai lietošanai apstiprinātas terminoloģijas ieviešanu praksē. Šajā izdevumā atsevišķās nozarēs — informācijas sistēmu drošības jomā, ekonomikā, tiesībzinātnē — publicēti latviešu valodas terminu saraksti ar terminu ekvivalentiem vismaz angļu valodā, bet drošības jomā un ekonomikā dotas arī terminu definīcijas. Sniegta informācija gan par iepriekš (“TJ” 3. un 5./6. numurā) aizsākto diskusiju angļu cilmes aizguvuma *līzings* izpratnes precizēšanā, gan par jaunākajām ar LZA TK apstiprinājumu vai saskaņojumu publicētajām nozaru terminu vārdnīcām u. c. Šajā izdevumā iekļautais materiāls (LZA TK lēmumi Nr. 50–Nr. 57 un konsultācijas) publicēts “Latvijas Vēstnesī” 25.07.2008.

Ar LZA TK darbu, apspriestajiem un apstiprinātajiem terminiem plašāk var iepazīties LZA TK mājaslapā www.termini.lza.lv, kā arī akadēmiskajā terminu datubāzē “AkadTerm” www.termini.lza.lv/akadterm, kurai var piekļūt, arī atverot LZA TK mājaslapas sadaļu “Akadēmiskā terminu datubāze “AkadTerm””. LZA TK neuzņemas atbildību par citās tīmekļa vietnēs pausto terminoloģisko informāciju.

Izdevuma veidotāji aicina lasītājus ar saviem vērojumiem, piebīdēm un priekšlikumiem būt līdzdalīgiem precīzu terminu un nepārprotamas izteiksmes veidošanā un lietošanā. Mūsu adrese: Akadēmijas laukumā 1, Rīgā, LV-1050, Latvija. Tālr.: (+371)67229636. E pasts: vaska@lza.lv.

Nākamo izdevuma numuru paredzēts izdot 2009. gada sākumā.

2008. gada jūlijā

LZA TK priekšsēdētāja
Valentīna Skujiņa

SATURS

KOMISIJAS LĒMUMI	5
Par "Mežtehnikas, mežsaimniecības un kokrūpniecības terminu vārdnīcas" apstiprināšanu	5
Par noteikumu "Terminu izstrādes, pieņemšanas, apstiprināšanas, publiskošanas un grozīšanas procesa apraksts" apstiprināšanu	5
Par drošības pamatterminu <i>security, safety, reliability</i> vienotu atveidi latviešu valodā	6
Par Ekonomikas terminoloģijas apakškomisijā izstrādāto terminu apstiprināšanu	6
Par drošības terminu saraksta apstiprināšanu	9
Par juridisko terminu saraksta apstiprināšanu	19
Par terminu <i>raksturojums, raksturotājs, raksturlikne, rādītājs, indikators, parametrs, īpašība, pazīme</i> izpratnes precizēšanu	22
Par spēkratu teorijas terminu un definīciju saraksta apstiprināšanu	23
KONSULTĀCIJAS	24
<i>Vietējās kopienas</i>	24
<i>Komunikācijas zinātne</i>	25
<i>Tirgus vērtība</i>	25
<i>Vērtspapīrizēšana u. c.</i>	26
<i>Sesija, seanss</i>	26
<i>Šeiks, dejot šeiku</i>	27
<i>Atlētisms, kultūrisms, bodibildings, fitness</i>	28
Daži suņu sporta termini	28
<i>Lieldraugi</i>	29
<i>Infocentrs</i>	29
Pa publicētā pēdām	30
ZIŅAS	31

KOMISIJAS LĒMUMI

Par “Mežtehnikas, mežsaimniecības un kokrūpniecības terminu vārdnīcas” apstiprināšanu

LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 50

Pieņemts 27.12.2005.; prot. Nr. 10/1065.

Lēmuma pamats: MK 28.11.2000. noteikumu Nr. 405 3.2. un 11. p.

LZA Terminoloģijas komisija (TK), pamatojoties uz LZA TK 2005. gada 6. decembra sēdē oficiāli apstiprināto recenzentu A. Lauža un V. Skujiņas atsauksmēm par LZA TK Mežzinātnes terminoloģijas apakškomisijas vadītāja Dr. sc. ing. J. Dolača sastādīto “Mežtehnikas, mežsaimniecības un kokrūpniecības terminu vārdnīcu” ar terminiem latviešu, angļu, vācu, franču un krievu valodā, kā arī ievērojot to, ka šīs vārdnīcas izstrādes gaitā vārdnīcas izvērtēšanai tika piesaistīti vēl citi LZA TK locekļi, nolemj **piešķirt J. Dolača sastādītajai “Mežtehnikas, mežsaimniecības un kokrūpniecības terminu vārdnīcai”** (Rīga: Antera. — 673 lpp.) LZA TK apstiprinātas terminu vārdnīcas statusu.

LZA TK priekšsēdētāja *V. Skujiņa*

LZA TK sekretāre *I. Pūtele*

Par noteikumu “Terminu izstrādes, pieņemšanas, apstiprināšanas, publiskošanas un grozīšanas procesa apraksts” apstiprināšanu

LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 51

Pieņemts 21.02.2006.; prot. Nr. 1/1066.

Lēmuma pamats: MK 28.11.2000. noteikumi Nr. 405; MK 20.01.2004. noteikumi Nr. 36.

Lai īstenotu LR Ministru kabineta 28.11.2000. noteikumus Nr. 405 “Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijas nolikums” un ieviestu praksē LR Ministru kabineta 20.01.2004. noteikumus Nr. 36 “Grozījums Ministru kabineta 2000. gada 28. novembra noteikumos Nr. 405 “Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijas nolikums””, LZA Terminoloģijas komisija nolemj apstiprināt I. Puksta izstrādātos noteikumus “Terminu izstrādes, pieņemšanas, apstiprināšanas, publiskošanas un grozīšanas procesa apraksts”, papildinot tos ar prasību piesaistīt terminoloģijas darbam jau apakškomisiju

līmenī vismaz vienu profesionālu valodnieku ar pieredzi terminoloģijas darbā. Šo noteikumu pilnais teksts publicēts "Terminoloģijas Jaunumu" 13. numurā (30.–36. lpp.).

LZA TK priekšsēdētāja *V. Skujiņa*
LZA TK sekretāre *A. Ščucka*

Par drošības pamatterminu *security, safety un reliability* vienotu atveidi latviešu valodā

LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 52
Pieņemts 11.04.2006.; prot. Nr. 3/1068.

Lēmuma pamats: Valsts valodas likuma 22. p. pirmā daļa.

LZA Terminoloģijas komisija (TK), apzinoties angļu valodas terminu *security, safety un reliability* vienotas izpratnes un konsekventas latviskās atveides lomu daudzu nozaru terminoloģijā, nolēmj apstiprināt šādas angļu un latviešu terminu atbilstmes, vienlaikus iezīmējot ar šiem terminiem izteikto jēdzienu izpratni:

security — **drošība** — sistēmas īpašība nepieļaut nesankcionētu piekļuvi (ielaušanos) no ārpuses, t. i., sistēmas aizsargātība pret ielaušanos no ārpuses ('drošība sev');

safety — **drošums, nebīstamība** — sistēmas īpašība neapdraudēt nevienu un neko, neradīt nevienam veselības traucējumus vai materiālus zaudējumus ('drošība citiem', t. i., sistēmas lietotājiem);

reliability — **uzticamība, drošums** — sistēmas spēja noteiktos apstākļos saglabāt savu funkcionalitāti un veikt tai uzticētos uzdevumus.

Netiek apstiprināts ekvivalents angļu terminam *dependability*, jo tas grūti nošķirams no *reliability*.

LZA TK priekšsēdētāja *V. Skujiņa*
LZA TK sekretāre *A. Ščucka*

Par Ekonomikas terminoloģijas apakškomisijā izstrādāto terminu apstiprināšanu

LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 53
Pieņemts 11.04.2006.; prot. Nr. 3/1068.

Lēmuma pamats: Valsts valodas likuma 22. p. pirmā daļa.

LZA Terminoloģijas komisija (TK) vienotai lietošanai oficiālajā saziņā nolēmj apstiprināt Ekonomikas terminoloģijas apakškomisijā (ETAK) Dr. oec. Ivara Brīvera

vadībā apspriestos un pieņemtos ekonomikas pamatterminus kopā ar koncentrētām to definīcijām un ekvivalentiem angļu un vācu valodā.

Pielikumā: apstiprināto terminu un definīciju saraksts ar terminu ekvivalentiem angļu un vācu valodā.

LZA TK priekšsēdētāja *V. Skujiņa*
LZA TK sekretāre *A. Ščucka*

LZA TK lēmuma Nr. 53 pielikums

Ekonomikas pamattermini, to definīcijas un ekvivalenti angļu un vācu valodā

apgrozījums

a. *turnover*

v. *der Umsatz*

Noteiktā periodā pārdoto produktu apjoms naudas izteiksmē.

dilstoša ražīguma likums

a. *the law of diminishing marginal returns*

Likums, ka, vienam no resursiem esot nemainīgā apjomā, katra nākamā citu (viena vai vairāku) resursu izlietotā vienība, pārsniedzot noteiktu produkta izlaides apjomu, dos arvien mazāku produkta apjoma pieaugumu.

Piezīme. Lieto arī vārdkopterminu *robežprodukta samazināšanās likums*.

ienākumi

a. *income*

v. *die Einkommen*

Naudā izteiktie labumi, ko saņem par ekonomikas resursu pārdošanu vai ieguldīšanu darba algas, rentes, kapitāla augļu vai citu ieguvumu veidā.

Sk. arī *ieņēmumi; izdevumi; izmaksas*

ienesīgums, rentabilitāte

a. *profitability*

v. *die Erträglichkeit*

Resursu spēja radīt ienākumu.

Sk. arī *ražīgums, produktivitāte*

ieņēmumi

a. *revenues*

v. *die Einnahmen*

Uzņēmumā ieplūdušie naudā izteiktie labumi.

Sk. arī *ienākumi; izdevumi; izmaksas*

inovācija sk. *jauninājums*

izdevumi

a. *expenses*

v. *die Ausgaben*

Naudas vai naudā izteikts mantas tēriņš.

Sk. arī *ieņēmumi; ienākumi; izmaksas*

izmaksas

a. *costs*

v. *die Kosten*

Naudā izteikts ekonomikas resursu izlietojums saimnieciskai darbībai.

Sk. arī *ienākumi; ieņēmumi; izdevumi*

jauninājums, inovācija

a. *innovation*

v. *die Innovation*

Jaunu ideju ieviešanas rezultātā radīts, līdz patērētājam nonācis produkts.

marža

a. *margin*

v. *die Marge*

Starpība starp konkrētu lielumu raksturojošām skaitliskām vērtībām finanšu un tirdzniecības darījumos.

maržas darījums, starpīdarījums

a. *margin trade*

Paaugstināta riska darījums ar atvasinātiem finanšu instrumentiem (iespējas līgumiem, nākotnes termiņlīgumiem, procentu un valūtas likmju mijmaiņas līgumiem), kuru mērķis ir iegūt maržu un kuros finanšu institūcijas dod iespēju klientam veikt darījumu ar līgumā nosauktu naudas summu, iemaksājot tikai tās daļu.

naudas plūsma

a. *cash flow*

v. *der Kapitalfluss*

Naudas daudzuma un tās ekvivalentu palielināšanās un samazināšanās.

pašizmaksa

a. *unit cost*

v. *die Selbstkosten*

Produkta vienības vai produkta apjoma radīšanas un pārdošanas izmaksas.

produktivitāte sk. *ražīgums*

ražīgums, produktivitāte

a. *yield*

v. *die Produktivität*

Resursu spēja radīt produktu.

Sk. arī *ienesīgums, rentabilitāte*

rentabilitāte sk. ienesīgums

starpīdarījums sk. maržas darījums

uzraudzīšana; uzraudzība

a. supervision

v. die Aufsicht

Novērošana un rīcība, ko veic, lai nodrošinātu objekta atbilstību prasībām.

Par drošības terminu saraksta apstiprināšanu

LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 54

Pieņemts 30.05.2006.; prot. Nr. 4/1069.

Lēmuma pamats: Valsts valodas likuma 22. p. pirmā daļa.

LZA Terminoloģijas komisija (TK) vienotai lietošanai oficiālajā saziņā apstiprina Informācijas tehnoloģijas, telekomunikācijas un elektronikas (ITTE) terminoloģijas apakškomisijā (TAK) tās priekšsēdētāja Dr. habil. sc. comp. Jura Borzova vadībā izstrādātos drošības terminus (87 terminu kopskaitā) ar definīcijām un terminu ekvivalentiem angļu valodā (sk. lēmuma Nr. 54 pielikumā).

LZA TK priekšsēdētāja *V. Skujiņa*

LZA TK sekretāre *A. Ščucka*

LZA TK lēmuma Nr. 54 pielikums

Drošības termini

Informācijas sistēmu drošība ir viena no ļoti būtiskām prasībām. Drošības jautājumi ietver ne tikai datoru un datortīklu aizsardzību pret urķu uzbrukumiem un datorvīrusiem, bet arī jaunu programmu izstrādes procesu, līgumattiecības ar ārpakalpojumu sniedzējiem, personāla pārvaldības kārtību, telpu apsardzes organizēšanu u. c. Drošība nekad nav absolūta — tās vērtējums balstās uz risku analīzi un risku ietekmes mazināšanu līdz saprātīgam līmenim. Par informācijas sistēmu drošību liek rūpēties valsts, ieviešot dažādus regulējumus: gan likumus, gan Ministru kabineta noteikumus un citas normas.

access control service

piekļuves vadības dienests

Dienests, kas aizsargā sistēmu pret tās resursu izmantošanu šīs sistēmas drošības politikai nepieļaujamā veidā, t. i., aizsargā sistēmas resursus pret nesankcionētu piekļuvi.

accident**negadījums**

Nepļānots notikums vai notikumu virkne, kā rezultāts var būt letāls, var rasties ievainojumi, slimības, kaitējums videi vai arī iekārtu un īpašuma bojājumi un zaudējums.

accreditation**akreditēšana; akreditācija**

Process, kurā tiek izteikts formāls atzinums, ko sniedz pilnvarota persona vai personu grupa par to, ka sistēma drīkst darboties noteiktā drošības režīmā, izmantojot paredzētos drošības līdzekļus. Šis atzinums balstās gan uz sertificēšanu, gan uz citām pārvaldības darbībām.

active attack**aktīvais uzbrukums**

Uzbrucēju mēģinājums ar nesankcionētiem un nelegāliem līdzekļiem piekļūt sistēmai.

active wiretapping**aktīvā pārtveršana**

Nesankcionētu ierīču un darbības izmantošana, lai radītu nepareizus signālus vai ietekmētu likumīgo lietotāju saziņu.

adequate risk reduction**riska pietiekama samazināšana**

Riska samazināšana līdz noteiktam līmenim saskaņā ar attiecīgās situācijas tiesiskajām prasībām.

aggregation**sakopošana**

Drošības pārkāpums, ko izdara, vācot un savstarpēji saistot informāciju ar mazāku aizsargātības līmeni un ekstrapolējot to, lai iegūtu aizsargājamus datus.

attack**uzbrukums**

Mēģinājums pārtvert sistēmas (datora, tīkla servera, tīmekļa vietnes u. c.) vadību, pārtraukt tās darbību vai aizkavēt citu lietotāju piekļuvi sistēmai. Uzbrukumiem var tikt pakļauta sistēmas šifrētā informācija, piem., paroļu vai slepenu datu datnes.

audit service**auditēšanas dienests**

Drošības dienests, kas pieraksta informāciju, kura nepieciešama, lai izveidotu sistēmas notikumu reģistru, un apraksta sistēmas elementu darbības, kuras izraisījušas šos notikumus.

availability service**pieejamības dienests**

Drošības dienests, kas aizsargā sistēmu, nodrošinot tās pieejamību. Šie pakalpojumi domāti drošības pasākumiem pret pakalpojumatteicēm. Pakalpojumi atkarīgi no sistēmas resursu pareizas pārvaldības un vadības, un līdz ar to arī no piekļuves vadības dienesta un citiem drošības dienestiem.

benign environment**labdabīga apkārtnē**

Apkārtnē, ko no ārējiem draudiem aizsargā dabas, cilvēka un procedurāli drošības pasākumi.

breach***ielavīšanās***

Atklāta vai neatklāta sekmīga drošības vadības sistēmas apiešana vai paralizēšana, kuru īstenojot var iespīesties sistēmā.

classification***slepenošana***

Process, ar kuru nosaka, ka informācijai pret nepilnvarotu tās atklāšanu ir nepieciešama specifiska aizsargātība. Šajā procesā informācija tiek klasificēta, piem., kā “ļoti slepena”, “slepena” vai “konfidenciāla”.

compromise***kompromitējums***

Pārkāpums, kas izpaužas kā sistēmas drošības politikas neievērošana, kā rezultātā var notikt tīša vai netīša nesankcionēta datu atklāšana, modificēšana vai iznīcināšana vai arī kāda objekta zaudēšana.

computer abuse***datornodarījums***

Tīša vai nolaidīga darbība, kas iespaido datora resursu pieejamību, konfidencialitāti vai integritāti. Datornodarījumi ietver krāpšanu, zādzību, ļaunprātīgu bojāšanu, nepilnvarotu izmantošanu, pakalpojumu atteikumu, nelikumīgu piesavināšanos.

computer fraud***datorkrāpšana***

Datornozīegums, kura gaitā dati tiek tīši nepareizi pierakstīti vai sagrozīti. Parasti šī procesa mērķis ir kāda finansiāla labuma iegūšana.

computer security***datordrošība***

Tehniski un administratīvi līdzekļi un pasākumi, ko izmanto, lai aizsargātu informācijas apstrādes sistēmas no nesankcionētas piekļuves aparatūrai un programmatūrai, no tīšas vai nevērīgas datu bojāšanas, iznīcināšanas, atklāšanas, modificēšanas, izmantošanas vai zaudēšanas.

contingency plan***nejaušību rīcībplāns***

Avārijas gadījumu, dublējumu un sistēmas pēcavārijas atkopšanas plāns.

countermeasure***pretlīdzeklis***

Jebkura darbība, ierīce, procedūra, tehnisks paņēmiens u. tml., kas samazina sistēmas ievainojamību vai apdraudētību.

covert channel***noplūdes kanāls***

Kanāls, kas ļauj procesam pārsūtīt informāciju tādā veidā, ka tiek pārkāpta sistēmas drošības politika.

data confidentiality service***datu konfidencialitātes dienests***

Drošības dienests, kas aizsargā datus pret to nepilnvarotu atklāšanu.

data integrity service***datu integritātes dienests***

Drošības dienests, kas, nodrošinot iespēju atklāt pārmaiņas datus, aizsargā tos gan pret tišu neatļautu maiņu vai bojāšanu, gan pret netišu maiņu vai zaudēšanu. Datu integritātes dienests var tikai atklāt izmaiņas datus un ziņot par to attiecīgiem sistēmas dienestiem. Līdz brīdim, kad sistēma nav pilnīgi atklūdota un neviens ļaunprātīgs lietotājs tai nevar piekļūt, šādu datu izmaiņu parasti nevar novērst.

data origin authentication service***datu izcelsmes autentificēšanas dienests***

Drošības dienests, kas pārbauda, vai datu izcelsmes avots atbilst uzdotajam. Šis pakalpojums tiek nodrošināts jebkurai sistēmas sastāvdaļai, kas saņem un uzglabā datus. Dienesta darbība nav atkarīga no datu avota un saņēmēja saistības, konkrētie dati var būt radušies jebkurā laika momentā. Šī dienesta nodrošināšanai var izmantot ciparparakstu, jo neviens, kurš nezina privāto atslēgu, nevar viltot pareizo ciparparakstu. Tomēr, izmantojot parakstītāja publisko atslēgu, jebkurš var pārbaudīt pareizi parakstītu datu izcelsmi.

disclosure***atklāšana***

Datordrošības pārkāpums, kas datus darījis pieejamus nepilnvarotām personām.

eavesdropping***noklausīšanās***

Nepilnvarota datu iegūšana, kas notiek, neizmantojot fizisku vai elektrisku kontaktu ar attiecīgo aparatūru. Slepus noklausīšanās bieži tiek izmantota gadījumos, kur tā nav legāli sankcionēta.

electronic surveillance***elektroniskā uzraudzība***

Augsti attīstīta slepenas noklausīšanās forma. Elektroniskās uzraudzības īstenošanai izmanto komplicētu elektronisko aparatūru, lai pārtvertu privātās sarunas vai novērotu kādu privātu personu.

emergency operation***ārkārtas darbība***

Darbība vai funkcija, kas paredzēta ārkārtas situācijas likvidēšanai vai novēršanai.

emergency situation***ārkārtas situācija***

Sistēmai draudīga situācija, kas steidzīgi jāpārtrauc vai jānovērš. Ārkārtas situācija var rasties: 1) iekārtas normālā darbības laikā, piem., cilvēka darbības vai kāda ārējā faktora iedarbības rezultātā; 2) kā sekas kādas iekārtas sastāvdaļas disfunkcijai vai kļūmei.

end-to-end encipherment***galšifrēšana***

Datu šifrēšana reālā galasistēmā — datu avotā — un atbilstoša datu atšifrēšana reālā galasistēmā — datu saņēmējā.

entrapment***ievilināšana***

Apzināta acīm redzamu kļūdu ieviešana sistēmā, lai varētu atklāt ielaušanās mēģinājumus vai samulsinātu iebrucēju.

guard***sargs***

Procesors, kas īsteno drošības filtru starp divām sistēmām, kuras darbojas dažādos drošības līmeņos, vai arī starp lietotāja termināli un datubāzi, lai atsijātu datus, kuriem lietotājs nav tiesīgs piekļūt.

hazard***apdraudējums***

Potenciāls kaitējuma avots. Apdraudējumu var klasificēt pēc tā izcelšanās avota (mehānisks apdraudējums, elektrisks apdraudējums) vai pēc potenciālā kaitējuma veida (elektriskā šoka apdraudējums, ugunsgrēka apdraudējums).

honeynet***urķumurds***

No urķuslazdiem izveidots tīkls.

honeypot***urķuslazds***

Internetam pievienots serveris, kas darbojas kā māneklis potenciālu urķu pievilināšanai, lai izprastu to darbību un konstatētu, kā tie var ielauzties sistēmā. Šie slazdi izveidoti, atdarinot sistēmas, kurās urķi varētu ielauzties, tomēr neļaujot to piekļuvi visam tīklam. Vairums slazdu ir novietoti aiz ugunsmūra, tie darbojas pretēji tam, kā strādā ugunsmūris — tie ierobežo nevis to informāciju, kas nāk no interneta, bet gan to informāciju, ko sistēma sūta atpakaļ. Sistēmas administrators, sekojot urķa centieniem atrast sistēmas vājās vietas, var uzzināt, kur sistēmai nepieciešami labojumi, lai padarītu to drošāku.

identity validation***identitātes validēšana***

Testu veikšana, piem., paroles pārbaude, lai apliecinātu, ka informācijas sistēmas lietotāji un resursi ir identiski tiem, kas iepriekš aprakstīti sistēmā.

information system abuse***infosistēmnodarījums***

Tīša vai nolaidīga darbība, kas iespaido informācijas sistēmas resursu pieejamību, konfidencialitāti vai integritāti.

intrusion detection system, IDS***ielaušanās konstatēšanas sistēma, sistēma IDS***

Programmatūra, kas atklāj uzbrukumu tīklam vai datorsistēmai un seko līdzi datiem, kas plūst no vienas datorsistēmas uz otru. Vairums IDS analizē savāktu informāciju un salīdzina to ar datubāzē ierakstītām zināmām uzbrucēju signatūrām. Citas IDS, lai atklātu uzbrukumu tīklam vai datorsistēmai, pēta novirzes no parastā datu apstrādes veida. Trauksmes gadījumā tiek ziņots vietējam drošības speciālistam, vai arī, ja ielaušanās konstatēšanas sistēma ir papildināta ar pretielaušanās sistēmu, šo datu plūsma uz laiku tiek apturēta.

intrusion prevention system, IPS***pretielaušanās sistēma, sistēma IPS***

Programmatūra, kas novērš uzbrukumu datortīklam vai datorsistēmai, neļaujot iztvert vai bojāt datus. Balstoties uz signatūru salīdzināšanu vai noviržu atklāšanu, IPS identificē datplūsmu, kuras parādīšanās nav likumīga, pārtrauc sniegto pakalpojumu un brīdina atbildīgo administratoru.

jamming***traucējumu radīšana***

Tīša signālu vai trokšņa iesūtīšana sistēmā, lai traucētu tās normālu darbību.

loophole***caurums***

Aparatūras vai programmatūras kļūda, kas radusies nolaidības vai pārskatīšanās dēļ un kas pieļauj piekļuves vadības apiešanu vai paralizēšanu.

non-repudiation service***pretnoliegšanas dienests***

Drošības dienests, kas aizsargā pret iespēju noliegt līdzdalību notikušā sakaru seansā.

passive attack***pasīvais uzbrukums***

Process, kurā vāc informāciju par sistēmu, lai šo informāciju vēlāk varētu izmantot, organizējot uzbrukumu šai vai kādai citai līdzīgai sistēmai.

passive wiretapping***pasīvā pārtveršana***

Telefona sarunu novērošana un datu pierakstīšana.

password security***paroles drošība***

Sistēmas, ierīces vai programmas nesankcionētas izmantošanas aizkavēšana, pārbaudot lietotāju paroles.

peer entity authentication service***objektu līdztiesības autentificēšanas dienests***

Drošības dienests, kas pārbauda, kādai jābūt vai kāda ir kādas asociācijas sistēmas elementa identitāte. Pretēji datu izcelsmes autentifikācijas dienestam šis dienests pieprasa, lai starp abiem sistēmas elementiem būtu noteikta saistība, un dienesta sniegtais apstiprinājums ir spēkā tikai pakalpojuma sniegšanas laikā.

phishing***personas datu izmānīšana, pikšķerēšana***

Neapdomīgu lietotāju aizvilināšana uz tīmekļa vietnēm, kas atdarina reālu organizāciju vietnes. Vilināšanas nolūks ir izgūt no klientiem to paroles, kredītkaršu informāciju, ziņas par sociālo apdrošināšanu vai citus personas datus, kurus zaglis pēc tam varētu ļaunprātīgi izmantot.

reliability [of a machine]***[mašīnas, mehānisma] uzticamība***

Mašīnas, tās sastāvdaļu vai aprīkojuma spēja norādītos apstākļos un attiecīgā laikā bez atteicēm veikt kādu prasītu funkciju.

residual risk***atlikušais risks***

Risks, kurš ar aizsargpasākumiem nav likvidēts. Izšķir: atlikušo risku, kurš nav likvidēts pēc aizsargpasākumu plānošanas, un atlikušo risku, kurš nav likvidēts pēc aizsargpasākumu īstenošanas.

risk

1. ***risks*** Varbūtība, ka attiecīgi draudi izmantos attiecīgu sistēmas ievainojamību.
2. ***risks*** Kaitējuma īstenošanās varbūtības un kaitējuma smaguma kombinācija.

risk acceptance***riska pieņemšana***

Lēmums, ka risks pastāv un ka to vienkārši nav iespējams ietekmēt ar apsteidzošām vai labojošām darbībām.

risk assessment***riska novērtēšana***

Visaptverošs process, kurā ietverta riska analīze un priekšvērtēšana.

risk avoidance***riska nepieļaušana***

Darbības, ko veic kā uzdevumu, lai izslēgtu risku, kuru rada cits uzdevums.

risk-driven scheduling***riskvadīta laikplānošana***

Laikplānošanas nostādne, kas sakārto uzdevumus noteiktā secībā atbilstoši ar tiem saistīto risku līmenim un raksturpazīmēm un balstoties uz to svarīgumu galvenajām ieinteresētajām pusēm.

risk estimation***riska priekšvērtēšana***

Iespējamā kaitējuma smaguma un tā īstenošanās varbūtības noteikšana.

risk evaluation***riska izvērtēšana***

Priekšvērtētā riska salīdzināšana ar doto riska kritēriju, lai noteiktu riska nozīmīgumu.

risk exposure***riskantums***

Visaptverošs riska draudu novērtējums, kas vienā skaitliskā lielumā apvieno gan faktiskā zaudējuma varbūtību, gan iespējamā zaudējuma lielumu.

risk factors chart***riska faktoru diagramma***

Riska izpausmju attēlojums, iezīmējot riska rādītājus kā augstas, vidējas vai zemas riska izpausmes.

risk identification***riska apzināšana***

Riska noteikšanas soļa četras daļas: izcelsme, nosacījums, sekas un negatīvais efekts, kas identificē risku un nosaka tā īstenošanās iespēju.

risk impact***riska ietekme***

Kaitīgo ietekmju smaguma vai zaudējumu lieluma un iespējamo izmaksu apmēra novērtējums gadījumam, ja risks īstenotos.

risk knowledge base***risku zināšanu bāze***

Formāls vai neformāls mehānisms, ar kuru organizācija uzkrāj zināšanas, kas izmantojamas, lai palīdzētu turpmākajos risku pārvaldības pasākumos.

risk management***riska pārvaldība***

Apsteidzoša rīkošanās, nosakot un analizējot risku, lai labvēlīgi ietekmētu pasākto darbu norisi, vienlaikus samazinot ar attiecīgo risku saistīto nelabvēlīgo ietekmi.

risk management culture***riska pārvaldības kultūra***

Organizācijai pielāgota vide, kas visos līmeņos uzsver riska pārvaldīšanas nozīmi katra darbinieka ikdienas pasākumos.

risk management discipline***riska pārvaldības disciplīna***

Visaptveroša un apsteidzoša pieeja projekta sekmīguma varbūtības palielināšanai, samazinot nelabvēlīgos faktoros.

risk management process***riska pārvaldības process***

Seši riska pārvaldības kārtības soļi — noteikšana, analīze un prioritāšu sakārtošana, darba un laika plānošana, procesa gaīta un pārskate, vadīšana un apgūšana.

risk mitigation***riska mīkstināšana***

Riska pārvaldībā — izvairīšanās no riska un tā samazināšana līdz pieņemamam līmenim.

risk planning***riska plānošana***

Organizācijai nepieņemamu risku un to seku paredzēšana.

Riska plānošana paredz izpētīt, cik daudz ir zināms par risku, kā arī to, vai organizācija var pieciest riska sekas, vai to pilnīgi nedrīkst pieļaut. Plānā var paredzēt gan riska īstenošanās iespējas samazināšanas, gan arī riska ietekmes mazināšanas metodes.

risk probability***riska varbūtība***

Skaitliskā vērtībā izteikts varbūtības mērs, kas rāda riska izklāstā aprakstīto seku īstenošanās iespējamību.

risk reduction***riska samazināšana***

Riska apstrāde, samazinot tā īstenošanās iespēju.

risk statement***riska izklāsts***

Vārdos izklāstīta cēloniska saistība starp reāli esošu parādību stāvokli vai raksturpazīmi un iespējamu, bet vēl neīstenotu citu notikumu, parādību stāvokli vai raksturpazīmi. Pirmo riska izklāsta daļu sauc par nosacījumu, un tajā apraksta parādību stāvokli vai raksturpazīmi, kam īstenojoties risks varētu zust vai samazināties. Otrā riska izklāsta daļu sauc par sekām, un tajā apraksta nevēlamu raksturpazīmi vai parādību stāvokli. Abas izklāsta daļas vieno vārdi vai vārdu salikumi (piem., “tādēļ” vai “tā rezultātā”), kas netieši norāda uz nedrošu (mazāku par 100 procentiem), tomēr cēlonisku saistību.

risk statement form***pilnīgs riska izklāsts***

Riska izklāsts, kam pievienota papildinformācija par pienākumu vai pakalpojumu pārvaldības funkcijām, kuras saistītas ar riska situāciju, attiecīgiem pakalpojumiem, ko risks var skart, kontekstu vai būtisku pamatinformāciju un saistītajiem riskiem un atkarībām.

risk transference***riska pārnese***

Izvairīšanās no riska, nododot to citai grupai, organizācijai vai individuam.

safeguard***aizsarglīdzekļi***

Aizsardzības un vadības līdzekļi, kas paredzēti sistēmas drošības prasību īstenošanai. Šajos pasākumos var būt ietvertas, piem., aparatūras un programmatūras funkcionēšanas drošības pārbaudes, uzskaites procedūras, piekļuves vadība, pārvaldības ierobežojumi, personāla drošība u. c.

script kiddy***sīkurķis***

Cilvēks, kuram nav plašu zināšanu un iemaņu programmēšanā, bet kurš tomēr cenšas ar zināmām un viegli izmantojamām metodēm atrast vājās vietas interneta datoros un tos uzlauzt.

secure state***drošs stāvoklis***

Sistēmas stāvoklis, kurā pilnvarota persona var piekļūt objektiem saskaņā ar noteiktu drošības politiku, piem., salīdzinot drošības pielaidi ar objekta klasificējumu, lai noteiktu, vai subjekts ir pilnvarots piekļūt šim objektam.

security clearance***drošības pielaide***

Atļauja, kas ar noteiktiem drošības noteikumiem pilnvaro personu piekļūt aizsargājamai informācijai vai citiem sistēmas resursiem.

security level***drošības līmenis***

Hierarhiskas klasifikācijas līmeņu un nehierarhisku kategoriju apvienojums, kas nosaka informācijas aizsargājamību vai pielaidi tai.

security policy***drošības politika***

Noteikumu un pasākumu kopums, kas nosaka, kā sistēma vai organizācija veic drošības pakalpojumus, lai sargātu aizsargājamus datus un aizsargājamus sistēmas resursus.

security services***drošības pakalpojumi***

Sistēmas nodrošināti datu apstrādes vai pārraides pakalpojumi sistēmas resursu aizsardzībai.

sensitive information***sensitīvā informācija***

Informācija, kuru kompetenta persona atzīst par aizsargājamu, jo tās nesankcionēta maiņa, bojāšana, atklāšana vai zaudēšana var būt postoša.

system integrity***sistēmas integritāte***

Īpašība, kas piemīt sistēmai, kura var precīzi izpildīt tai paredzēto funkciju, neiespajdoties no sistēmas tīšas vai netīšas modificēšanas.

system integrity service***sistēmas integritātes dienests***

Drošības dienests, kas aizsargā sistēmas resursus pret to nepilnvarotu vai nejaušu maiņu, zaudēšanu vai iznīcināšanu.

threat analysis***draudu analīze***

Pārbaude, kurai pakļautas visas darbības un notikumi, kas varētu kaitīgi ietekmēt sistēmu, operācijas vai sistēmas iespējas.

tracker***okškerējumi***

Vaicājumi, kas ļauj datubāzes lietotājam netieši iegūt informāciju, kaut arī tam trūkst attiecīgās pilnvaras piekļuvei.

trolling***liekas diskusijas provocēšana, āzēšana***

Aplamu vai muļķīgu ziņojumu sūtīšana kādai intereškopai, lai ierosinātu tās dalībniekus atbildēt un tādējādi varētu parādīt, cik šie dalībnieki ir lētticīgi un nekompetenti.

trusted computer system***uzticamības datorsistēma***

Sistēma, kas izmanto pietiekamus aparatūras un programmatūras integritātes līdzekļus, lai atļautu vienlaicīgi apstrādāt zināma veida sensitīvu vai slepenu informāciju.

trusted computing base***uzticamības datorbāze***

Visi datorsistēmas — aparatūras, programmatūras un programmaparatūras — aizsargmehānismi, kuru apvienojums nodrošina drošības politiku. Bāze veido galveno aizsargvidi un nodrošina lietotājiem papildpakalpojumus uzticamā datorsistēmā.

wiretapping
pārtveršana

Pieslēgšanās sakaru linijai, lai noklausītos sarunas vai novērotu un izgūtu datus. Lai izvairītos no nesankcionētas sarunu noklausīšanās draudiem, izmanto galšifrēšanu.

Par juridisko terminu saraksta apstiprināšanu

LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 55

Pieņemts 30.05.2006.; prot. Nr. 4/1069.

Lēmuma pamats: MK 28.11.2000. noteikumu Nr. 405 11. un 16. p.

LZA Terminoloģijas komisija (TK) vienotai lietošanai oficiālajā saziņā apstiprina Juridiskās terminoloģijas apakškomisijā 2005.–2006. gadā izstrādātos latviešu valodas terminus. Terminu sarakstu angļu un latviešu valodā sk. lēmuma pielikumā.

LZA TK priekšsēdētāja *V. Skujiņa*

LZA TK sekretāre *A. Ščucka*

LZA TK lēmuma Nr. 55 pielikums

Juridiskās terminoloģijas apakškomisijā izstrādātie termini

Sagatavojot Juridiskās terminoloģijas apakškomisijā izstrādātos un apstiprinātos terminus publicēšanai “TJ”, saraksts papildināts ar vārdkopterminu pamatvārdiem, kas apakškomisijas sēdēs nav skatīti kā atsevišķi termini, bet sarakstā kopīgajā alfabētējumā tie doti, lai tos vajadzības gadījumā būtu vieglāk atrast. Arī sinonīmi doti savā alfabēta vietā ar norādi uz pirmo no sinonīmiem. Terminiem, ar kuriem papildināts saraksts, pievienota zvaigznīte (*).

accused	- apsūdzētais; tiesājamaais
action	- rīcība; darbība; prasība
action for annulment	- prasība par [akta] anulēšanu (<i>ES tiesībās</i>); prasība par [akta] atcelšanu
aid granted by state <i>sk.</i> state aid	
appeal in cassation, petition in cassation	- kasācijas sūdzība
applicability*	- piemērojamība
applicant for authorisation	- atļaujas pieprasītājs
authorisation holder	- atļaujas turētājs
capacity to act	- rīcībspēja

case-file	- lietas materiāli
censure*	- piezīme
certification report	- sertifikācijas ziņojums
constituency, electoral district	- vēlēšanu apgabals
contested decision	- apstrīdētais lēmums
contractual obligations, obligations under contract	- līgumsaistības
consumer rights <i>sk.</i> right of consumer	
credentials	- akreditācijas raksts
derived law	- atvasinātās tiesības; atvasinātie normatīvie akti (<i>ES tiesībās</i>)
direct appeal	- tiešā pārsūdzība; tiešā apelācija
direct applicability	- tieša piemērojamība
disciplinary rules	- disciplinārie noteikumi
discretionary power	- rīcības brīvība (<i>administratīvajās tiesībās, ES tiesībās, starptautiskajās tiesībās</i>)
district*	- apgabals
electoral district <i>sk.</i> constituency	
elimination of discrimination	- diskriminācijas izskaušana
extra-territorial jurisdiction	- eksteritoriāla piekritība
forensic expert	- tiesu eksperts
formal investigation procedure	- formālā izmeklēšanas procedūra
holder*	- turētājs
host country	- uzņemošā valsts
host department	- uzņemošais departaments; uzņemošā nodaļa
host member state	- uzņemošā dalībvalsts
humanitarian law	- humanitārās tiesības
inquiry*	- izmeklēšana
intervener	- iestājpersona (<i>Eiropas Kopienas tiesās</i>)
investigation*	- izmeklēšana
judgment in default, judgment by default	- aizmugurisks spriedums
legal base, legal basis	- juridisks pamats; tiesisks pamats
legal responsibility, legal liability	- juridiskā atbildība
liability*	- atbildība
member state*	- dalībvalsts

mutual recognition procedure, MRP national rule	- savstarpējas atzīšanas procedūra - nacionālo tiesību norma; valsts tiesību norma
non-discretionary rules	- rīcības brīvību neparedzoši noteikumi
objection*	- iebildums
obligations under contract <i>sk.</i> contractual obligations	
official capacity	- amatpersonas pilnvaras
petition in cassation <i>sk.</i> appeal in cassation pleadings	- [procesa dalībnieku] paskaidrojumi
preliminary inquiry procedure, preliminary investigation procedure	- pirmstiesas izmeklēšanas process
private prosecution	- privātsūdzība
private prosecutor	- privātsūdzības iesniedzējs
proceedings for annulment	- tiesvedība par [akta] anulēšanu (<i>ES tiesībās</i>); tiesvedība par [akta] atcelšanu
prosecution*	- sūdzība
prosecutor*	- sūdzības iesniedzējs
recognition*	- atpazīšana
report*	- ziņojums
reprimand	- rājiens
review*	- pārbaude
right of consumer, consumer rights	- patērētāja tiesības
right to establishment, right of establishment	- dibinājumtiesības
rule	- tiesību norma; noteikums; likums
rules on confidentiality	- konfidencialitātes noteikumi
rush to court	- “skriešanās uz tiesu” (<i>apstiprināts ar skaidrojumu</i>) — risks, ka attiecīgā norma var stimulēt vienu no laulātajiem iesniegt prasību par laulības šķiršanu, pirms to izdarījis otrs laulātais, lai nepieļautu, ka jurisdikciju iegūst citas dalībvalsts tiesas; tas var novest pie situācijām, kad prasītājs iesniedz prasību par laulības šķiršanu kādā noteiktā dalībvalstī, lai panāktu noteiktu rezultātu, piem., apietu noteiktu laulības šķiršanas tiesību aktu piemērošanu, un tas var negatīvi ietekmēt atbildētāju, ja tā

	rezultātā tiek piemēroti tiesību akti, ar kuriem viņš vai viņa nejūtas cieši saistīts un kas neņem vērā viņa vai viņas intereses
state aid, aid granted by state	- valsts atbalsts
statement of objections	- iebildumu paziņojums
strict interpretation	- sašaurināta interpretācija
strict liability	- atbildība neatkarīgi no vainas
"sunset" review	- turpināmības pārbaude
wide interpretation	- paplašināta interpretācija
wilful act	- tīša darbība
written censure	- rakstiska piezīme
written reprimand	- rakstisks rājiens

Par terminu *raksturojums, raksturotājs, raksturlīkne, rādītājs, indikators, parametrs, īpašība, pazīme izpratnes precizēšanu*

LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 56

Pieņemts 21.11.2006.; prot. Nr. 6/1071; 7/1072.

Lēmuma pamats: MK 28.11.2000. noteikumu Nr. 405 2. un 3. p.

Apspriežot terminu *raksturojums, raksturotājs, raksturlīkne, rādītājs, indikators, parametrs, īpašība, pazīme* lietojumu dažādās, īpaši tehnikas, nozarēs, konstatēts, ka to izpratnē nav vienotības, vērojama nepamatota sinonīmija, nav skaidras šo terminu jēdzieniskās robežas.

Izanalizējot šo terminu lietojumu dažādo nozaru terminoloģijas praksē un izvirzot par sākotnējo uzdevumu vispirms izziņāt un formulēt katra attiecīgā jēdziena būtiskās pazīmes, lai ieskicētu būtiskāko katra termina un jēdziena izpratnei, LZA Terminoloģijas komisija (TK) atzīst, ka:

- 1) ***raksturojums*** lietojams vispārīgā nozīmē: tas ir cilvēka veiktais īpašību, pazīmju atspoguļojums, apraksts (a. *characterization, description*; v. *Charakteristik*; kr. *характеристика*);
- 2) ***raksturotājs*** vispārīgā nozīmē galvenokārt ir cilvēks, kas ko raksturo, apraksta, bet tā var būt arī kvantitatīva vai kvalitatīva īpašība, ko var attiecināt arī uz norisi, lielumu, rādītāju u. c., kas ko raksturo, apliecina, tomēr *raksturotājs* un *rādītājs* nav sinonīmi; tehniskajā literatūrā vārdu *raksturotājs* noteikta termina funkcijā parasti neizmanto;

- 3) **raksturlikne** ir liknes veidā attēlots raksturotājs; šis termins ir patstāvīgs, tas nozīmes ziņā nekrustojas ar citiem šīs grupas terminiem;
- 4) **rādītājs** — termins, ko plaši izmanto noteikta termina funkcijā dažādās nozarēs; tas apzīmē priekšmetu vai parādību kvantitatīvu vai kvalitatīvu raksturotāju, pēc kura var par kaut ko spriest, var ko vērtēt, paredzēt, pēc kura var orientēties u. tml. (a. *indicator*; v. *Zeiger*; kr. *показатель*);
- 5) **indikators** parasti tiek attiecināts uz kādu līdzekli (vielu, aparātu, ierīci), kas ko uzrāda (a. *indicator*; v. *Indikator*; kr. *индикатор*);
- 6) **parametrs** daudzos gadījumos ir termina *raksturlielums* sinonīms; abi termini ir jēdzieniski saistīti ar konkrētiem mērījumiem, aprēķiniem, kuros iegūst noteiktus lielumus, kas raksturo (kādas iekārtas, ierīces, sistēmas, procesa) būtisku, svarīgu stāvokli, īpašību, pazīmi u. tml. un veido kvantitatīvos rādītājus; parametri ir kvantitatīvas īpašības, kas no kvalitatīvajām atšķiras ar to, ka parametrus nosaka ar mērīšanu, turpretī kvalitatīvās īpašības parasti nav mērāmas (a. *parameter*; v. *Parameter*; kr. *параметр*);
- 7) **īpašības** pastāv neatkarīgi no tā, vai mēs tās apzināties; apzinātās īpašības, kas ir svarīgas objektu nošķiršanā, ir *pazīmes*, un tās savstarpēji salīdzinām; citiem vārdiem — visas *pazīmes* ir īpašības, bet ne visas *īpašības* var saukt par pazīmēm, jo pazīmes ir tās, pēc kurām nošķir vienu objektu no otra (*īpašība* — a. *quality*; v. *Eigenschaft*; kr. *свойство*; *pazīme* — a. *feature*; v. *Merkmal*; kr. *признак*).

LZA TK priekšsēdētāja V. Skujiņa
LZA TK sekretāre A. Ščucka

Par spēkratu teorijas terminu saraksta apstiprināšanu

LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 57

Pieņemts 21.11.2006.; prot. Nr. 7/1072.

Lēmuma pamats: Valsts valodas likuma 22. p. pirmā daļa.

LZA Terminoloģijas komisija (TK) vienotai lietošanai speciālajā literatūrā un oficiālajā saziņā apstiprina Spēkratu terminoloģijas apakškomisijā tās priekšsēdētāja Jura Gunāra Pommera vadībā izstrādāto spēkratu teorijas terminu un definīciju sarakstu (397 terminu kopapjomā) ar terminu ekvivalentiem angļu, vācu un krievu valodā.

LZA TK priekšsēdētāja V. Skujiņa
LZA TK sekretāre A. Ščucka

P. S. LZA TK lēmuma Nr. 57 pielikumu ar spēkratu teorijas terminiem, to definīcijām un citvalodu terminu ekvivalentiem sk. nākamajā “Terminoloģijas Jaunumu” numurā.

KONSULTĀCIJAS

JAUTĀJUMS

Kāds ir angļu valodas termina *local communities* precīzākais tulkojums un tā jēdzieniskā izpratne latviešu valodā saistībā ar Eiropas vietējo pašvaldību Hartas 5. pantu (par pašvaldību robežu aizsardzību)? (Jautātājs: zvērinātu advokātu birojs.)

ATBILDE

Angļu valodas terminam *local communities* latviešu valodā visprecīzāk atbilst vārdkopstermins *vietējās kopienas*.

Pamatojums.

Vārdkopstermina nozīme parasti tieši (bet dažkārt ar nozīmes pārnēsumu) izriet no attiecīgajā vārdkopā izmantoto vārdu nozīmēm. Tātad šoreiz (sk. LVV 2006): *vietējs* 'tāds, kas raksturīgs kādai noteiktai vietai, teritorijai' vai 'kas saistīts ar kādu vietu, teritoriju'; *kopiena* (savā pamatnozīmē — sk. EV 2000) 'cilvēku grupa, kas dzīvo vienā vietā vai kuru vieno kopīga izcelsme, piederība pie kādas reliģijas, arī intereses u. tml.' EV kā termina *kopiena* ekvivalents angļu valodā minēts *community*, franču valodā — *communauté*, savukārt skaidrojums liecina, ka šie termini minētajās trīs valodās ir ekvivalenti.

Latviešu valodā attiecīgās (precīzāk — līdzīgas) nozīmes izteikšanai parasti esam lietojuši vārdkopsterminu *vietējā sabiedrība*. Taču *sabiedrība* aptver tikai daļu no iedzīvotājiem (sabiedriski aktīvo daļu), turpretī *local community* ir visu attiecīgās teritorijas iedzīvotāju strukturēts kopums, ko vieno kopīgas tradīcijas, paradumi, valoda, sociālās, profesionālās un ekonomiskās dzīves un kultūras intereses un aktivitātes u. c. Tiem raksturīgs noteikts dzīvesveids, teritoriālā identitāte, solidaritāte, integritāte, arī vietējais patriotisms u. tml.

Angļu termina *local community* atveidei atkarā no konteksta dažkārt izmantoti arī citi tulkojumi — *vietējā pašvaldība*, *vietējā vara* (vai *varas institūcijas*) —, taču tiem angļu valodā parasti atbilst citi termini (attiecīgi) — *local government*, *local authority* (*authorities*). Kā *community* tulkojums nav izmantojams vārds *komūna*.

Teiktais attiecas arī uz Eiropas vietējo pašvaldību hartas (turpmāk — Harta) 5. pantu, kur ar *local authority boundaries* domātas vietējās varas institūciju resp. pašvaldības teritoriālās robežas, savukārt *local communities* attiecas uz vietējām kopienām resp. uz attiecīgās teritorijas iedzīvotājiem.

Tātad: angļu *local communities* latviski atveidojams ar *vietējās kopienas*, bet *local authorities* — vai nu ar *vietējās pašvaldības*, vai *vietējās varas institūcijas*.

Piebilde. Protams, jāreķinās ar to, ka gan angļu, gan franču valodā terminu lietošanā mēdz nebūt konsekvences (kā tas redzams arī Hartas 5. pantā, piem., attiecinājums uz “teritoriālajām” robežām pamatoti pieminēts franču valodā, savukārt termina “collectivités locales” lietojums, iespējams, liecina par nekonsekvenci.

Atbildei izmantota “Latviešu valodas vārdnīca” (LVV — R., 2006), “Ekonomikas skaidrojošā vārdnīca” (EV — R., 2000), kā arī sociologa T. Tisenkopfa un LZA TK pārstāvēto saskarozaru speciālistu (juristu, ekonomistu u. c.) konsultācijas, terminu datubāzes u. c.

JAUTĀJUMS

Lūdzam atrisināt terminoloģisko neskaidrību, apzīmējot zinātņu nozari “komunikācijas zinātne”/“komunikāciju zinātne”. LZP mājaslapā zinātņu nozaru un apakšnozaru anotācijās komunikācijas apzīmējums tiek lietots gan vienskaitlī, gan daudzskaitlī. Pārējo zinātņu nozaru nosaukumi lietoti vienskaitlī. Arī LR zinātnisko grādu nomenklatūrā ir minēta “komunikāciju zinātne” (filoloģijas doktors) un “komunikācijas zinātne” (socioloģijas doktors). Starptautiskajā zinātniskajā praksē vārdu *communication* parasti lieto vienskaitlī, piem., *communication science, mass communication, communication theories*. Vienskaitļa formā vārds “komunikācija” lietots arī Latvijas Universitātē, apzīmējot Sociālo zinātņu fakultātes Komunikācijas studiju nodaļu, Komunikācijas zinātnes bakalaura studiju programmu un Komunikācijas zinātnes maģistra studiju programmu. (Jautātājs: LU Komunikācijas studiju nodaļa.)

ATBILDE

LZA Terminoloģijas komisija (TK) savu atzinumu jau ir paudusi LZA TK apstiprinātajās terminu vārdnīcās, piem., “Pedagoģijas terminu skaidrojošajā vārdnīcā” (R., 2000), “Ekonomikas skaidrojošajā vārdnīcā” (R., 2000): ja runa ir par sazināšanos, saziņu, saskarsmi, vārds *komunikācija* lietojams vienskaitļa formā. Vienskaitļa formā šis vārds dots arī vispārlietojamās leksikas vārdnīcās (“Svešvārdu vārdnīcā” — R., 1999, “Latviešu valodas vārdnīcā” — R., 2006). LZA TK apstiprināts arī termins *komunikācijas teorija*. Tātad vienskaitļa forma attiecīgā jēdziena izteikšanai lietojama arī terminos *komunikācijas studijas, komunikācijas zinātne* u. tml., kā arī zinātniskā grāda nosaukumā *komunikācijas zinātņu doktors*.

Savukārt vārds *komunikācijas* (daudzskaitlī) lietojams, ja runa ir par inženierbūvēm (ceļiem, kanāliem, tuneļiem u. c.), par lielu plūsmu vadiem, tīkliem un informācijas sakaru sistēmām, elektropārvades līnijām, ūdensvadiem u. tml. tehnisko aprīkojumu.

JAUTĀJUMS

Vai termins *tirgus vērtība* ir lietojams gadījumos, kad pirkšanas un pārdošanas darījums nenotiek? (Jautātājs: Sabiedriskās televīzijas attīstības fonds.)

ATBILDE

Termins *tirgus vērtība* ir izskaidrots "Ekonomikas skaidrojošajā vārdnīcā" (R., Zinātne, 2000), kas tapusi sadarbībā ar Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisiju. Kā lasāms vārdnīcā, *tirgus vērtība* ir: "jebkura cena naudā vai maksāšanas līdzekļos, kas pielīdzināmi naudai, par precī vai pakalpojumu pilnīgas konkurences tirgus apstākļos, kad pircēji un pārdevēji ir maksimāli informēti par tirgu un darbojas savās interesēs". No šī skaidrojuma neizriet, ka par tirgus vērtību varētu runāt tikai tad, ja notiek pirkšanas un pārdošanas darījums. Tātad: šo terminu **var** lietot neatkarīgi no tā, vai šāds darījums notiek vai nenotiek.

JAUTĀJUMS

Kā latviešu valodā atveidot angļu valodas terminu *securitization*, kas lietots, lai apzīmētu "strukturizēto finansēšanu, kurā kredīti vai citi aktīvi kapitāla tirgū tiek pārfinansēti ar vērtspapīru starpniecību, t. i., ar konvertēšanu vērtspapīros"? (Jautātājs: Finanšu un kapitāla tirgus komisija.)

ATBILDE

Tā kā finanšu terminoloģijā angļu valodas terminam *security* atbilstošais termins latviešu valodā ir *vērtspapīrs*, procesu, kurā notiek pārfinansēšana resp. konvertēšana vērtspapīros, latviešu valodā visnepārprotamāk var izteikt ar darinājumu no pamatvārda *vērtspapīrs*, atvasinot to, piem., ar kādu no paplašinātajām izskaņām *-izēšana*, *-izācija* vai *-iskošana*, proti: *vērtspapīrizēšana*, *vērtspapīrizācija*, *vērtspapīriskošana*.

Komentārs.

Ar paplašinātajām izskaņām *-izācija*, *-izēšana* parasti atvasina vārdus no internacionāliem celmiem (piem., *signalizēšana*, *signalizācija*; *standartizēšana*, *standartizācija*; *lokalizēšana*, *lokalizācija*; izņēmums: *priekšmetizēšana*, *priekšmetizācija*, ko izmanto bibliotēkzinātnes terminoloģijā), tāpēc darinājumi *vērtspapīrizēšana*, *vērtspapīrizācija* latviešu valodā vērtējami kā neparasti. Neparasts ir arī darinājums *vērtspapīriskošana*, kaut gan piedēkli *-isk-* latviešu valodā plaši izmanto vārddarinājumos, arī jaunvārdos, neatkarīgi no pamatvārda cilmes (piem., *ciparisks*, *troksnisks*, *skanisks*, *faunisks*, *florisks*). Savukārt blakus atvasinājumiem ar *-isks* darina gan attiecīgus darbības vārdus ar *-iskot*, gan procesu nosaukumus ar *-iskošana* (piem., *latvīskis* → *latvīskot* → *latvīskošana*; *sabiedrīskis* → *sabiedrīskot* → *sabiedrīskošana*).

Tātad: ja finanšu terminoloģijā vajadzība pēc šāda termina ir, latviešu valoda šo iespēju mums piedāvā un varam to izmantot, pat ja pirmajā brīdī tas mums šķiet neparasts.

JAUTĀJUMS

Kādā nozīmē latviešu valodā lietojams vārds *seanss*? Vai vārds *sesija* 'seansa' nozīmē tulkojumos ir skauzams viltusdraugs? (Jautātājs: normatīvo aktu tulkotājs.)

ATBILDE

Vārdi *sesija* un *seanss* ir internacionālismi, un to nozīmes skaidrojums ir dots “Svešvārdu vārdnīcā” (R., Jumava, 1999). *Seanss* ir ‘noteikts laika posms, kurā nepārtraukti noris kāda darbība (kinofilmas demonstrēšana, pozēšana, ārstniecības procedūra u. c.)’, bet *sesija* — ‘viens sēžu cikls pārstāvības institūcijā, kuras darbība noris periodiski’.

Jaunākajā laikā angļu valodas ietekmē informātikas terminoloģijā termina statusā vārdu *seanss* praksē pakāpeniski ir aizstājis vārds *sesija*, kas arī atspoguļojas informātikas vārdnīcās, radot dilemmu:

- atzīt, ka latviešu valodā vārds *sesija* ‘seansa’ nozīmē ir viltusdraugs, no kura jāatsakās;
- atzīt, ka ciešajā saskarē ar angļu valodu informātikas termina funkcijai ir jāpaplašina vārda *sesija* nozīmju loks, bet vārda *seanss* lietošana tā pamatnozīmē ir viltusdraugs, no kura jāatsakās.

(Sīkāk par to sk. “Terminoloģijas Jaunumu” 11. nr. 46. lpp.)

Ja runa ir par atsevišķu laika posmu, kurā, piem., izmantojot resursdatoru, notiek sazināšanās ar attāla datora lietotāju, latviešu valodā vairāk piemērots ir termins *seanss*. Līdz ar to šajā nozīmē *sesija* savukārt jāatzīst par skaužamu viltusdraugu.

JAUTĀJUMS

Vai angļu valodas lietvārdu *shake* latviešu valodā var pārtulkot kā *šeiks* (dejas veids) un vai angļu valodas darbības vārdu *to shake* (‘dejoj šeiku’) var pārtulkot kā *šeikot*? (Jautātājs: intelektuālā īpašuma juridiskā firma “LATISS”).

ATBILDE

Angļu izcelsmes sarīkojumu dejas nosaukumu, ko angļu valodā apzīmē ar vārdu *shake*, latviešu valodā **netulko**, to atveido ar **aizguvumu no angļu valodas *šeiks***, bet darbības vārdu *to shake* — ar verbālu vārdkopu *dejoj šeiku*. Darbības vārds “šeikot” ir stilistiski niansēts, un to mēdz izmantot sarunvalodā.

Pamatojums.

1. Sarīkojumu deju, tāpat kā tautasdeju nosaukumus dažādās valodās, arī latviešu valodā, parasti netulko: tos aizgūst no citām valodām, parasti — no tās valodas, kurā nosaukums radies, piem., *valsis* < franču *valse* < vācu *Walzer*; *polka* < vācu *Polka* < čehu *pulka*; *svings* < angļu *swing*; *rokenrols* < angļu *rock and roll*; sal. arī: *čardašs* < ungāru *csárdás*; *krakovjaks* < poļu *krakowiak*. Šie nosaukumi un arī nosaukums *šeiks* jau publicēti dažādās latviešu valodas vārdnīcās.
2. Attiecīgo dejošanas darbību apzīmēšanai latviešu literārajā valodā parasti lieto verbālu vārdkopu: *dejoj valsī*, *dejoj polku*, *dejoj rokenrolu*, *dejoj čardašu*. Dažos gadījumos no dejas nosaukuma atvasina darbības vārdu, piem., *valsēt*, *svingot*, arī *šeikot*, taču stilistiski tie iederīgi tikai sarunvalodā.

JAUTĀJUMS

Kāds saturs iekļauts sporta terminos *atlētisms*, *kultūrisms*, *bodibildings*, *fitness*?
(Jautātājs: LR Izglītības un zinātnes ministrija.)

ATBILDE

Minētie sporta termini *atlētisms*, *kultūrisms*, *bodibildings*, *fitness* ir aizguvumi, tāpēc to skaidrojumi vispirms meklējami svešvārdu vārdnīcās. *Atlētisms* un *kultūrisms* ir latīņu un/vai grieķu cilmes internacionālismi, bet *bodibildings* un *fitness* — angļu cilmes aizguvumi, kas latviešu valodā plašāk ieviesti jaunākajā laikā.

Atlētisms ir 'nodarbošanās ar atlētiku', bet *atlētika* (no vācu *Athletik* < lat. < gr. *athlētēs* 'cīkstonis') — 'vingrojumu kopums, kas attīsta spēku un veiklību'. Ir divi atlētikas pamatveidi: *vieglatlētika* (*skriešana*, *lēkšana*, *soļošana*, tagad — arī *nūjošana*, u. c.) un *smagatlētika* (*svarcelšana*, *bokss*, *cīņas veidi* u. c.).

Kultūrisms (no franču *culturisme* < lat. *cultura* 'kopšana, apstrādāšana, audzināšana') ir 'fizisko (galvenokārt spēka) vingrojumu sistēma cilvēka ķermeņa muskulatūras attīstīšanai'; arī — attiecīgais 'sporta veids, kurā liela loma ir muskulatūras demonstrējumiem'.

Bodibildings (no angļu *body-building* 'ķermeņa veidošana') ir sporta veids — 'spēka vingrojumi, kas veicina muskuļota, glīta auguma un labas stājas veidošanos'. Atšķirībā no kultūrisma šajā sporta veidā muskuļu palielināšana un demonstrēšana nav pamatmērķis.

Fitness (atvasinājums no angļu *fit*, kas vienā no nozīmēm Oksfordas vārdnīcā ("The Oxford English Reference Dictionary", 1996) skaidrots kā 'būt ar labu veselību, labā atlētiskā stāvoklī') — oficiāla termina funkcijā tas nav apstiprināts, bet praksē to attiecina uz 'nodarbībām, kas saistītas ar vingrošanu, vingra auguma un stājas veidošanu, fizisko sagatavotību', tātad —, kas vienlaikus ir veselības, labsajūtas un laba garīgā noskaņojuma avots. Klubus, kuros tiek praktizētas attiecīgas vingrošanas nodarbības, ir ieteikts saukt par *Vingruma klubiem*. (Par to sk. arī "Terminoloģijas Jaunumu" 4. nr. 26.–27. lpp.)

JAUTĀJUMS

Kopš 2008. gada 3. marta Latvijā ir nodibināta Latvijas Kamanu suņu sporta federācija, kas centīsies rūpēties par sporta veidiem, kuru nosaukšanai angļu valodā izmantoti termini:

canicross 'kross, kurā suns skrien pa priekšu skrējējam, velkot to saitē',

bike-joring 'velobraukšana, kurā suns skrien pa priekšu velobraucējam, velkot to saitē',

ski-joring 'slēpošana, kurā suns skrien pa priekšu slēpotājam, velkot to saitē',

scooter 'sporta veids, kurā divi suņi velk bezpedāļu velosipēdu'.

Vai ir ieteicams šos nosaukumus latviskot vienkārši tā: “kanikross”, “baikdžorings”, “skidžorings”, “skūters” (“skūteru klase”)? Vai šo terminu latviskie ekvivalenti ir jau apstiprināti?

(Jautātājs: Latvijas Kamanu suņu sporta federācija.)

ATBILDE

LZA Terminoloģijas komisijas (TK) Sporta terminoloģijas apakškomisijā patlaban notiek plašs sporta terminu sistēmiskas izstrādes darbs. Ar suņu vilcējspēku saistīto sporta veidu nosaukumi pagaidām LZA TK sēdēs nav skatīti un nav apstiprināti. Taču atbilstoši latviešu valodas dažādo nozaru terminu sistēmās jau izmantotajiem terminu strukturāli semantiskajiem modeļiem šo sporta veidu apzīmēšanai var piedāvāt izmantot jaunvārdu *suņvilces* (kas ir ģenitīvenis, t. i., vārds, kas lietojams tikai ģenitīvā), proti: *suņvilces kross*, *suņvilces velobraukšana*, *suņvilces slēpošana* (vai *suņvilces skijorings*, nevis “skidžorings”, jo šī aizguvuma oriģinālvaloda ir norvēģu, nevis angļu valoda un sporta terminoloģijā termins *skijorings* jau lietots).

Piedāvātie “vienkāršās latviskošanas” varianti nešķiet pieņemami, jo “skūters” ir daudznozīmīgs (vārdnīcas to attiecina gan uz motorlaivu, gan uz motorrolleri, gan uz skrejratu vai skrejriteni), bet norvēģu cilmes vārdus latviešu valodā nevajadzētu lietot angliskotā izrunā.

JAUTĀJUMS

Vai Dziesmu un deju svētku ģenerālsponsorus varētu saukt par “lieldraugiem”?

(Jautātājs: Dziesmu un deju svētku birojs.)

ATBILDE

Jaunvārds *lieldraugi* (galveno finansiālo atbalstītāju nozīmē) ir stilistiski niansēts, vairāk piemērots valodas lietojumam tautā nekā oficiālos dokumentos. Dziesmu un deju svētki ir tautas svētki, un termins *lieldraugi* tieši tādēļ šķiet ļoti piemērots sirsnīgajai gaisotnei, kas saistīta ar šiem tradicionālajiem latviešu tautas svētkiem.

JAUTĀJUMS

Vai no latviešu literārās valodas viedokļa varētu būt iebildumi pret salikteni *infocentrs*?

Kādā nozīmē lietojams elements *info*-? (Jautātājs: Valsts valodas aģentūra.)

ATBILDE

Vārds *infocentrs* ir strupinājumsaliktenis — saliktenis, kas darināts, vienu vai vairākus cilmvārdus nošķeļot. Latviešu valodai strupinājumsalikteņi nav sevišķi raksturīgi, un parasti tie ir aizgūti no citām valodām. Tömēr, iepējams, vārds *infocentrs* ir nevis aizgūts,

bet gan darināts latviešu valodā, no vārda *informācija* atšķeļot celma *inform-* vai *informācij-* sākumdaļu (*inf-*) un to ar vienotājpatskani (*-o-*) pievienojot otram cilmvārdam *centrs*. Līdzīgi darināti vārdi *infodiena*, *infosistēma*, *infotehnoloģija* un pagaidām vēl plašāk neieviesušies vārdi *infodrošība*, *inforesursi*, *infosabiedrība*, *infosistēmnodarījumi*. Tiem varētu pievienoties *infopakalpojumi* u. c. Šo pieeju izmanto arī igauņu valodā, kur, piemēram, diezgan plaši lieto terminus *infosüsteem* ‘informācijas sistēma (informacionālā sistēma, infosistēma)’, *infosisaldus* ‘informacionālais saturs (infosaturs)’ u. tml.

Elements *info-* terminu darināšanā izmantots līdzīgi tādiem internacionālajiem prefiksoīdiem kā *aero-*, *agro-*, *elektro-* u. c. (sk. “Valodniecības pamatterminu skaidrojošo vārdnīcu” (R., 2007)), tomēr atšķiras ar to, ka no cilmvārda saknes *-form-* paturēta tikai viena skaņa resp. viens burts (*-f-*).

Ar *info-* var izteikt nozīmju kopumu ‘tāds, kas attiecas uz (vai saistīts ar) informāciju, informācijas ieguvī, apstrādi un glabāšanu, modernajām informācijas un sakaru tehnoloģijām’ un tādad varētu dažādos terminos aizstāt vārdus *informācijas* un *informacionāls*. Dažādos vārdarinājumos *info-* var izteikt vairākas atšķirīgas nozīmes, piem., *infocentrs* — gan ‘informācijas centrs’, gan ‘informācijas apstrādes centrs’ u. c. Savukārt darinājumu *infosabiedrība* varētu izmantot, lai nosauktu sabiedrību, kas plaši izmanto modernos informācijas apstrādes līdzekļus, un līdz ar to atslogotu patlaban daudznozīmīgo vārdkopterminu *informācijas sabiedrība*.

Atbilde sagatavota, izmantojot A. Lauža konsultāciju.

Pa publicētā pēdām...

“Terminoloģijas Jaunumi” 3. numurā citstarp tika lūgts speciālista padoms termina *izpirkumnomā* un tam atbilstošā angļu valodas termina *leasing* jēdzieniskās izpratnes precizēšanā. Termina *izpirkumnomā* skaidrojums (tā avots: “Ekonomikas skaidrojošā vārdnīca” — R., 2000) tika atzīts par pareizu, tomēr par neprecīzu tika atzīts šī latviskā termina sastatījums ar angļu terminu *leasing*, jo angļu valodā ar *leasing* nosauc ne tikai nomu ‘ar izpirkumu’, bet arī nomu ‘bez izpirkuma’. Tāpēc speciālists ieteic no latviskā termina atteikties un terminu *līzings* lietot vispārīgākā nozīmē. Tomēr —, ja *līzings* var būt un var nebūt saistīts ar izpirkumu, tad — kāds jēdziens ietverts terminos *automobiļu līzings*, *iekārtu līzings*? (Plašāk par to sk. LZA TK mājaslapā <http://termini.lza.lv/article.php?id=106>)

Tādad — jautājums joprojām atklāts.

ZIŅAS

- Laikposmā kopš “TJ” 13. nr. publicēšanas ar LZA TK apstiprinājumu vai saskaņojumu publicētas šādas vārdnīcas:
 - Kriminālistikas un operatīvās darbības latviešu, angļu, vācu un krievu terminoloģijas skaidrojošā vārdnīca. (Ap 2000 terminu.) — R., Latvijas Policijas akadēmija, 2007. — 392 lpp.

Vārdnīcu izstrādājusi autoru grupa (A. Kavalieris, J. Konovalovs, L. Makans, V. Skujiņa, J. Baldunčiks, O. Teteris, D. Lāce) profesora Dr. habil. iur. Anrija Kavaliņa vadībā. Finansiālie atbalstītāji: Valsts valodas aģentūra, Latvijas Zinātnes padome, Latvijas Policijas akadēmija.
 - Valodniecības pamatterminu skaidrojošā vārdnīca. (2111 terminu.) — R., LU LaVI, VVA, 2007. — 623 lpp.

Vārdnīcu izstrādājusi autoru grupa (O. Bušs, D. Joma, A. Kalnača, I. Lokmane, D. Markus, I. Pūtele, V. Skujiņa) LZA akadēmiķes V. Skujiņas vadībā. Finansiālie atbalstītāji: Valsts valodas aģentūra, LU Latviešu valodas institūts.
 - Tūrisma un viesmīlības terminu skaidrojošā vārdnīca. (Ap 2000 terminu.) — R., LR EM, 2008. — 460 lpp.

Vārdnīcu izstrādājusi autoru grupa (K. Bērziņa, G. Bērziņš, G. Blunavs, A. Brencis, J. Brencis, L. Brūvere, E. Buka, A. Doniņa, A. Kalniņš, I. Medne, Z. Melbārde, A. Mukāns, E. Plinta, M. Rozīte, J. Smaļinskis, V. Silinēviča, A. van der Steina, V. Vanaga).
- N. B.! Informācija “TJ” 12. nr. publicētā latviešu un angļu valodas terminu rādītāja izmantotājiem: “TJ” 11. nr. publicētie angļu valodas juridiskie termini “TJ” 12. nr. rādītājā nav iekļauti. Tātad ziņas par tiem sk. “TJ” 11. nr. 17.–20. lpp.
- 2008. gada 29. maijā doktora disertāciju “Latviešu valodas profesiju nosaukumi: terminoloģiskais aspekts” sekmīgi aizstāvēja Iveta Pūtele, iegūstot filoloģijas doktora zinātnisko grādu.
- Atvadu vārdi teikti ilggadējai LZA TK loceklei filoloģei Rutai Purviņai (02.12.1914.–16.02.2007.), LZA TK Ģeoloģijas apakškomisijas priekšsēdētājam Dr. habil. geol. Igoram Danilānam (29.07.1928.–22.09.2007.), LZA TK Hidroinženierzinātnes terminoloģijas apakškomisijas priekšsēdētājam LZA korespondētājloceklim Ansim Zīvertam (19.02.1936.–23.06.2007.), LZA TK Tekstilrūpniecības terminoloģijas apakškomisijas ilggadējam priekšsēdētājam Dr. sc. ing. Pēterim Blinkenam (08.01.1922.–06.02.2008).

Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija
TERMINOLOĢIJAS JAUNUMI
2008
14

Terminology Commission of Latvian Academy of Sciences
TERMINOLOGY NEWS
2008
14

Terminu sarakstu autori: **Ekonomikas terminoloģijas apakškomisija, Informācijas tehnoloģijas, telekomunikācijas un elektronikas terminoloģijas apakškomisija, Juridiskās terminoloģijas apakškomisija**
Konsultāciju autores: **V. Skujiņa, A. Ščucka**

Literārā redaktore un korektore **A. Ščucka**
Datoroperatore **L. Piete**

Sastādītāja un zinātniskā redaktore **V. Skujiņa**

Iespiests tipogrāfijā SIA “Madonas poligrāfists”
Saieta lauk. 2a, Madonā, LV-4801

LZA Terminoloģijas komisijas adrese:

Akadēmijas laukumā 1, Rīgā, LV-1050, Latvija
Tālr.: (371) 67229636
Fakss: (371) 67227696
E-pasts: vaska@lza.lv
<http://www.termini.lza.lv>